

Vanhus ansaitsee kunnioittavan kohtelun loppuun asti

Presidentti Tarja Halonen sanoi uudenvuoden puheessaan, että vanhukset ovat meille tärkeitä. Samaa vakuuttaa moni muukin merkittävä henkilö, mutta miten tämä tulee julki käytännössä?

Olemme jo pidempään seuranneet Heinolassa vallitsevaa tilannetta. Kaupungista puuttuu ainakin kolmekymmentä vanhusten hoitopaikkaa, mikä on ollut tiedossa vuosikausien ajan. Kuitenkin useat poliittiset vaikuttajat sekä sosiaalityö ovat väheksyneet ongelmaa siinä määrin, että nyt sairaala joutuu sijoittamaan vähäisille vuodepaikoille lukuisia vanhainkotiin kuuluvia ihmisiä. Siten koko hoitojärjestelmä kärsii, niin että kotiin joudutaan lähettämään potilaita, jotka selvästi kuuluisivat sairaalaan.

Yhdistyksemme ”Ihminen tavattavissa ry.” on erikoistunut henkisen väkivallan torjuntaan. Haluamme korostaa jokaisen ihmisen oikeutta ihmisarvoiseen elämään. Se merkitsee sekä kehollisten että henkisten tarpeiden huomioimista sellaisella tavalla, että ihmisellä on kyky säilyttää oma persoonallisuutensa ja kehittyä ihmisenä ihmisten kesellä.

Vanhuus tuo mukanaan monenlaista luopumista, mutta jokaisella ihmisellä on oikeus tulla kohdelluksi loppuun asti sellaisella tavalla, että hänen koskemattomuutensa ja persoonallisuutensa säilyvät, ja mahdollisuuksien mukaan henkinen kehitys voi jatkua.

Nykyisessä, hyvin narsistisesti ajattelevassa yhteiskunnassa, ollaan yhä enemmän unohtamassa nämä pienituloisellekin ja heikolle ihmiselle kuuluvat oikeudet. Jos vanhuksella ei ole mahdollisuutta päästä oikeanlaiseen hoitopaikkaan, merkitsee se ilman sarvia ja hampaita hänen henkisen kapasiteettinsa rajoittamista ja tukahduttamista.

Tämänhetkisen tietämyksemme mukaan on vanhainkotiin kuuluvan vanhuksen sijoittaminen sairaalan pitkäaikaisosastolle melko vakavaa henkistä väkivaltaa, koska tällaisella osastolla vallitsevat olosuhteet eivät missään suhteessa

vastaa vanhuksen eivätkä omaisten odotuksia hänen viimeisinä elinvuosinaan.

Ihminen on loppujen lopuksi enemmän henkinen kuin kehollinen olento. Henkiset vaikutukset merkitsevät hänelle paljon enemmän kuin keholliset tarpeet. Nykyinen terveydenhuolto on vääränlaisen säästämisinnoituksen johdosta alkanut hoitaa vain kehoa ja unohtanut lähes täydellisesti ihmisen henkisen puolen.

Olemme viime vuosien aikana joutuneet toteamaan yhä uudelleen, että monet ihmisen keholliset ongelmat ovat seurausta psyykkisistä tekijöistä, ja henkistä apua saaneet ihmiset ovat kokeneet monien kehollisten vaivojen hävinnan.

Lähes poikkeuksetta on useimpien vanhusten suurin pelko omasta kodista pois joutuminen. Siksi omaishoidon tukemiseen tulisi kiinnittää paljon suurempaa huomiota, ja kaikin mahdollisin tavoin tukea vanhuksia heidän kotona elämisessään. Mutta kun nyt vanhus ei pääsekään vanhainkotiin, vaan joutuu makaamaan sairaalassa mahdollisesti häntä paljon huonokuntoisempien potilaiden keskellä, alkaa hänen elämässään se, mitä kutsumme ”vanhuksen alasajamiseksi”.

Kun jokin tuotantolaitos ajetaan alas, merkitsee se energian ja raaka-aineen syöttämisen lopettamista. Nyt säästämissyistä on vanhuksemme joutunut olosuhteisiin, missä häneltä puuttuvat lähes kaikki henkiset edellytykset elämänsä jatkamiseksi ihmiselle arvollisella tavalla. Sairaalassa hänellä ei ole mitään kodinomaista tunnelmaa luovaa, ja hänen ympärillään on huonokuntoisia ihmisiä, joiden mahdollista ääntelyä ja sekavia puheita hän joutuu kuuntelemaan päivittäin.

Elämämme perustuu hyvin suures määrin siihen mitä kutsumme ”peiliin katsomiseksi.” Me heijastamme olemustamme ja ajatusiamme ympärillämme oleviin ihmisiin - ja ihmisistä. Millaisessa seurassa me olemme, sellaisiksi hyvin helposti itsekkin tulemme.

Nykytilanteessa ei kuitenkaan ole mahdollisuutta sijoittaa potilaita heidän tilaansa vastaaviin ympäristöihin. Tämä merkitsee todella

vakavaa ongelmaa, joka koskettaa niin potilaita kuin heidän omaisiaankin. Toisenlaisissa olosuhteissa vanhusten hoito olisi helpompaakin heidän säilyttäessään enemmän henkisyytään, mutta nyt nämä ihmiset ikään kuin pakotetaan eräänlaiselle alasajoliukuhihnalle. Laitostuminen tapahtuu turhan aikaisin, ja niin menettävät lapset ja lapsenlapset suuren määrän sitä henkisyytää, mitä mummi ja vaari vielä olisivat toisenlaisissa olosuhteissa voineet tarjota.

Pitääkö siis alkaa pelkäämään vanhenemista ja sairastumista? Mitä vaikuttavat tällaiset olosuhteet meidän kaikkien elämään ja ajatteluun tulevaisuutta silmälläpitäen? Olemme suuren joukon kanssa sitä mieltä, että nyt on viimeinen hetki alkaa vaatimaan muutosta asiaan. Tavalla tai toisella on Heinolaan, niin kuin muuallekin, järjestettävä tarvittava määrä vanhain- ja dementiakotipaikkoja, sillä vanhuksemme ovat meille tärkeitä, ja itse jonakin päivänä olemme vanhoja.

Vanhukset ovat väsyneitä ja hauraita niin henkisesti kuin ruumiillisestikin. Muutoksen aikaansaamiseksi tulee ”terveiden ja nuorempien” yhtenä rintamana puuttua asiaan.

Kahdenkeskisissä keskusteluissa ovat jotkin merkittävätkin henkilöt selvästi tuoneet esiin kantansa, ettei rahaa ole, ja siksi vanhusten on tyydyttävä siihen, mitä heidän varoillaan voidaan saada. Jos kerran ei todellakaan mitään ole tehtävissä, haluamme kuulla sen päättäjiltä selvänä puheena, mustaa valkoisella! Haluamme kuulla heiltä, etteivät vanhukset sittenkään ole tärkeitä muuta kuin uudenvuodenpuheissa ja vaaliteemoissa!

Markku Vuori

Ihmissuhdekouluttaja
ihminentavattavissa.net
045 - 1314180